

Nu ritas framtidens karta över Härnösands stift

Hur ser kartan över Härnösands stift ut om 10- 15 år? Kartbilden behöver formas nu och det är stiftsstyrelsen som har ansvaret för att göra det. I vår har inriktningen för det fortsatta strukturarbetet behandlats. Avsikten är att bygga långsiktigt hållbara lokala organisationer med kraft att möta människor i vår tid.

Den vision jag har för min tid som biskop, och som jag beskriver i mitt nyligen utgivna herdebrev, sammanfattas med att Svenska kyrkan i Härnösands stift ska ha ett välkomnande och rekryterande förhållningssätt i välkomnande och rekryterande miljöer. För detta krävs en kyrka med låga trösklar, engagerade medarbetare – och inte minst – lokal identitet.

Då kan inte varje enskild församling lägga kraft och resurser på förvaltning och administration. Detta sköts på effektivast möjliga sätt genom att flera församlingar solidariskt delar på resurserna. På så sätt kan medlemmarnas kyrkoavgifter fördelas så att kraften lokalt i varje församling istället kan ägnas åt mötet med församlingarna och den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva diakoni, undervisning och mission.

Jag menar att i stora delar av Härnösands stift är detta helt nödvändigt för att det lokala församlingarnas liv i framtiden ska kunna utvecklas och vara till glädje för församlingarna. Det vill säga för att vara den välkomnande och rekryterande kyrka som vår tid behöver.

Sedan 2013 och fram till 2030 beräknas antalet medlemmar i Svenska kyrkan i Härnösands stift ha minskat med en ungefär en tredjedel. Detta får ekonomiska konsekvenser. Förutsatt oförändrad kyrkoavgift innebär det att intäkterna generellt beräknas minska med 20 procent, eller en femtedel. I en del områden av stiftet slår medlemsminskningen hårdare, i andra områden ser bilden ljusare ut.

Nya förutsättningar kräver att kartan ritas om. Härnösands stift präglas av jämförelsevis många små lokala enheter med små arbetslag och redan nu knappa resurser. Pastoratet är sedan 2014 en samverkansform som ger möjlighet till samgående utan att de enskilda församlingarnas lokala identitet går förlorad. Genom att ingå i ett pastorat med gemensam ekonomi kan församlingarna hjälpas åt med en lång rad kompetenskrävande och kostsamma uppgifter: fastighetsförvaltning, begravningsverksamhet, ekonomisk förvaltning, IT, kommunikation, personalfrågor och arbetsmiljö. Inom alla dessa områden har kraven ökat avsevärt under senare år och där lagstiftning förekommer har den blivit allt mer omfattande.

Inför det fortsatta strukturarbetet i Härnösands stift har stiftsstyrelsen fastställt ett antal inriktningskriterier. Dessa innebär att alla pastorat – eller församlingar som inte ingår i ett pastorat – bör bestå av minst 10 000 kyrkotillhöriga samt ha en minsta möjliga anställningsgrad när det gäller kyrkliga profiler som motsvarar minst två präster och minst en diakon, kyrkomusiker och församlingspedagog. Enligt stiftsstyrelsens uppfattning är detta vad som krävs för att alla enheter ska kunna utföra och utveckla de krav som finns på gudstjänster och annan grundläggande kyrklig verksamhet – och samtidigt ha tillräcklig ekonomisk kapacitet för förvaltning, administration och arbetsgivaransvar.

Det talats ibland i vårt stift om ”storpastorat” eller ”mastodontpastorat”, uttryck hämtade från landets södra delar där geografi och befolkningstal ger helt andra förutsättningar. Till exempel har Malmö, ett av landets medlemsmässigt största pastorat, mer än 130 000 medlemmar. I Härnösands stift bildades i januari i år fem nya pastorat, inget av dessa har mer än 17 000 medlemmar. Stiftets i dag största ekonomiska enhet är Östersunds församling med drygt 20 000 medlemmar.

I stiftsstyrelsen inriktningsbeslut framhålls att geografiska förutsättningar, som avstånd mellan kyrkor och naturliga resvägar, ska beaktas tillsammans med kriterierna. Det är också uttalat att de pastorat som bildades så sent som 2017 och 2018 nu inte berörs av nya pastoratsbildningar.

I höst kommer några av dessa nya pastorat att ingå i en utvärdering som görs i samverkan med analysenheten vid kyrkokansliet samt Luleå- och Uppsala stift. Tidigare har vi konstaterat, med erfarenhet från äldre indelningsförändringar, att det lokala ledarskapet har avgörande betydelse för hur väl ett nytt pastorat fungerar. Därför lägger stiftet i dag stor vikt vid ledarstöd till kyrkoherdar och arbetsgivare när ett nytt pastorat bildas, det är viktigt både före och efter en strukturförändring.

Här vill jag också understryka att Härnösands stifts strukturarbete inte handlar om att slå ihop församlingar. De indelningsförändringar som gjorts efter 2014 och som kommer att göras framöver, görs enligt en modell som innebär att församlingarna har goda möjligheter att behålla engagemanget för den lokala verksamheten genom lokala församlingsråd och ansvariga församlingspräster.

Nu är Guds tid. Och redan nu kan jag se konturerna av framtidens kyrka i Härnösands stift – en välkomnande och rekryterande kyrka buren av både anställda och ideella medarbetare som omgärdas av en stödjande och ändamålsenlig organisation.

Biskop Eva Nordung Byström,
ordförande i stiftsstyrelsen i Härnösands stift